

LOONSPREIDING OVER DE SECTOREN

Hoofdstuk 18

Caroline Vermandere

Een Vlaamse deeltijds werkende werknemer uit de horeca verdient jaarlijks, omgerekend naar een voltijdsequivalente job, 17 800 euro bruto. Een Vlaamse voltijds werkende werknemer uit de nutssector vindt jaarlijks 53 800 euro bruto in z'n loonzakje. Het is duidelijk: het loonverschil tussen twee loontrekkende werknemers kan omvangrijke proporties aannemen, afhankelijk van de eigenschappen van zowel de werknemer als van de uitgevoerde functie en de sector van tewerkstelling. Dit hoofdstuk neemt, op basis van een gegevensbestand dat de brutoloonmassa van alle bij de RSZ aangegeven loontrekkende werknemers omvat,¹ een aantal van deze invloedsfactoren onder de loep. De gegevens laten ons toe om een omvattend beeld te geven van de loonspreiding over de verschillende sectoren van tewerkstelling en om de impact van de sectorale loonspreiding op de loonkloof naar arbeidsregime en geslacht na te gaan.

1 Hoeveel verdient een Vlaamse werknemer in 2001?

Anno 2001 verdient een Vlaamse werknemer in een gemiddelde voltijdsequivalente job zo'n 31 700 euro bruto op jaarbasis (tabel 18.1). Deze 31 700 euro omvat niet enkel het brutowedde, maar ook premies voor bijvoorbeeld ploeg-, nacht- en weekendwerk en het jaarlijks dubbel vakantiegeld. Jobs die niet voltijds zijn uitgeoefend, worden in deze gemiddelde berekening slechts opgenomen volgens hun relatieve grootte; daarom spreken we van een 'voltijdsequivalente job'. Op die manier wordt een halftijdse job bijvoorbeeld meegeteld als de helft van een voltijdse job.²

-
- 1 Bepaalde vaststellingen in dit hoofdstuk klinken misschien bekend en sluiten sterk aan bij eerder onderzoek. De meerwaarde van deze gegevensbron zit vooral in het administratieve karakter ervan, waardoor we – in tegenstelling tot loononderzoek op basis van enquêtegegevens – kunnen werken met een populatiebestand en aldus niet op beperkingen stoten ten gevolge van het steekproefkarakter.
 - 2 De methodologie voor het gegevensbestand waarop dit hoofdstuk werd gebaseerd, kwam tot stand in een samenwerking van het NIS met de RSZ. Het Steunpunt WAV is beide instellingen erkentelijk voor de toestemming om analyses op het bestand te mogen uitvoeren. Het bestand beschouwt enerzijds de brutoloonmassa in België en anderzijds het totale arbeidsvolume op voltijdsequivalente basis. Voor de methodologische achtergrond bij dit hoofdstuk, verwijzen we naar www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2003, Jaarboek, Methodologie .

Tabel 18.1

Gemiddeld brutojaarloon per werknemer in een voltijdsequivalente job naar arbeidsregime en geslacht (Vlaams Gewest; 2001)

	Euro
Totaal	31 700
Arbeidsregime	
Voltijds	32 800
Deeltijds	26 900
Loonkloof voltijds/deeltijds	1,22
Geslacht	
Man	34 300
Vrouw	27 600
Loonkloof man/vrouw	1,24

Bron: RSZ LATG i.s.m. NIS (Bewerking Steunpunt WAV)

1.1 Arbeidsregime

Hoewel we omrekenen naar voltijdsequivalente jobs stellen we een beduidend verschil vast in de verloning tussen een voltijdse en een deeltijdse job. Waar een Vlaamse voltijds werkende werknemer gemiddeld 32 800 euro verdient, is dat voor een werknemer met een deeltijdse job, omgezet in een voltijds equivalent, slechts 26 900 euro. De loonkloof naar arbeidsregime in tabel 18.1 geeft de verhouding weer tussen het gemiddeld loon voor een voltijdse en een deeltijdse prestatie. Beschouwen we alle arbeidsprestaties op voltijdsequivalente basis, dan zien we dat het loon voor een voltijdse prestatie 22% hoger ligt dan het loon voor een deeltijdse prestatie (loonkloof = 1,22).

Er zijn meerdere verklaringen voor dit verschil in verloning tussen een voltijdse en een deeltijdse baan. Beter betaalde topfuncties bijvoorbeeld worden in de meeste gevallen voltijds uitgeoefend, wat het gemiddelde loon voor een voltijdse job natuurlijk omhoog trekt. Het gegevensbestand biedt echter geen rechtstreeks inzicht in het effect van het hiërarchisch niveau of van de uitgeoefende functie op het loon. Ook de activiteitssector waarin de werknemer aan de slag is, is van invloed op de loonhoogte. Verder zal blijken dat een groot aandeel van de deeltijdse jobs wordt uitgeoefend in de minder goed betalende sectoren.

1.2 Geslacht

De hoogte van het loon varieert ook met het geslacht. Uit tabel 18.1 blijkt dat het gemiddeld brutojaarloon voor een voltijdsequivalente job 34 300 euro bedraagt bij mannen, terwijl vrouwen gemiddeld slechts 27 600 euro per jaar verdienen. Dit betekent dat de *gemiddelde job ingevuld door een man 24% beter betaald* wordt dan de gemiddelde job die uitgeoefend wordt door een vrouw (loonkloof man/vrouw = 1,24, zie tabel 18.1).

Ter verklaring van het loonverschil tussen mannen en vrouwen zijn er tal van factoren in het spel. We zetten de belangrijkste op een rijtje:

- Vrouwen werken vaker deeltijds dan mannen en een deeltijdse job is, zoals eerder al werd aangehaald, minder goed betaald dan een voltijdse.
- Vrouwen onderbreken vaker hun loopbaan dan mannen, waardoor ze minder anciënniteit opbouwen, wat dan weer resulteert in een vlakker loonprofiel.
- De leeftijdsstructuur van vrouwen met een betaalde job is jonger dan die van mannen, omdat oudere vrouwen minder vaak aan het werk zijn dan oudere mannen. Hierdoor ligt de gemiddelde leeftijd, en dus ook de gemiddelde anciënniteit en bijgevolg het gemiddeld loon, bij vrouwen lager dan bij mannen.
- Mannen doen gemiddeld meer overuren dan vrouwen³ en drijven op die manier het gemiddeld loon omhoog. Uit een ad hoc-module bij de Europese Labour Force Survey blijkt dat het aandeel overwerkers aanzienlijk hoger ligt bij mannen (15,9% van alle loontrekkenden) dan bij vrouwen (10,4%) (Herremans, Tielens & Van Gils, 2003).
- Er zijn ook aanwijzingen voor het nog steeds bestaan van een 'glazen plafond', dat vrouwen verhindert even vlot door te stromen naar de hoogste functies als mannen (Berings, 2003). De hoogste, bestverdienende functies worden nog steeds vaker ingevuld door een man en er worden relatief meer vrouwen geteld in administratieve functies en onder het dienstverlenend of uitvoerend personeel (Steunpunt WAV – Administratie Werkgelegenheid, 2003).
- Indien twee gelijkwaardige functies niet op gelijke hoogte gewaardeerd worden, heeft dat implicaties voor de schaal waarop ze worden verloned. Een handarbeider in de kledingindustrie bijvoorbeeld kan een lager loon ontvangen dan een handarbeider die gelijkwaardig werk uitvoert in de chemiesector. Vaak vinden we vrouwen net in de lager gewaardeerde (en lager betaalde) functies terug. Meer nog, typisch vrouwelijke functies worden vaak lager gewaardeerd dan typisch mannelijke (van der Hallen, 1997).

³ Betaalde overuren worden in het gebruikte bestand wel meegeteld voor de berekening van de loonmassa, maar niet voor de omzetting naar voltijdse equivalenten van voltijds werkende werknemers. Hieruit volgt dat het gemiddeld loon per voltijdsequivalente werknemer hoger ligt naarmate voltijdse werknemers officieel meer overuren presteren.

- Wat hiermee samenhangt, is de activiteitensector waarin werknemers aan de slag zijn. Ook deze heeft een invloed op de globale loonkloof naar geslacht. Zo zal verder duidelijk worden dat een groot aandeel van de vrouwen aan de slag is in de minder goed betalende sectoren.

2 Loonspreiding over de sectoren

Tabel 18.2 geeft de loonverschillen tussen de sectoren weer. De hoogste lonen vinden we terug in de secundaire sectoren: daar bedraagt het gemiddeld brutojaarloon voor een voltijdsequivalente job 32 800 euro. De *nutssector (elektriciteit, gas en water, s19)* blijkt de best betalende te zijn – een werknemer verdient er in een gemiddelde job zo'n 51 500 euro per jaar – gevolgd door de *chemische nijverheid (s8)* (gemiddeld 46 100 euro). Deze vaststelling ligt in de lijn van vroeger onderzoek, waar de nutsvoorzieningen en de chemie ook al aan de top van het klassemment van best betalende sectoren werden gesitueerd (Sels & Overlaet, 1999, p. 141).

In de tertiaire of commerciële dienstensectoren ligt het loon gemiddeld op 31 700 euro. Dit gemiddelde verbergt wel enkele uitschieters. Zo worden de jobs in de *financiële diensten (t9)* (gemiddeld 44 600 euro) en de *informatica (t10)* (gemiddeld 40 900 euro) goed betaald. Daar staan enkele minder goed betalende sectoren tegenover. In de *horeca (t5)* en de *overige diensten aan personen (t14)* – met onder andere de particuliere huishoudens, de kapsalons en schoonheidszorg en de wasserettes en industriële wasserijen – ligt het gemiddeld brutojaarloon zelfs onder de 20 000 euro.

Werknemers die in de quataire sector (niet-commerciële dienstensectoren) werken, zijn door de band genomen minder goed betaald (gemiddeld 30 800 euro). Binnen de niet-commerciële diensten wordt een gemiddelde job het best betaald in de sector *speur- en ontwikkelingswerk (q8)* (gemiddeld 39 500 euro), terwijl de werknemers uit de sectoren *ziekenhuizen, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (q5+q6)* en *recreatie, cultuur en sport (q7)* het minst goed betaald worden (gemiddeld 28 600 en 28 800 euro). Ook in de primaire sector liggen de lonen laag. In de *land- en tuinbouw (p1)* brengt een job gemiddeld slechts 18 300 euro per jaar op, dat is minder dan een derde van wat een gemiddelde werknemer in de nutssector kan verdienen.

Tabel 18.2

Gemiddeld brutojaarloon per werknemer in een voltijdsequivalente job naar sector, arbeidsregime en geslacht (Vlaams Gewest; 2001)

	Totaal (euro)	Voltijds (euro)	Deel- tijds (euro)	Loonkloof voltijds/ deeltijds	Man (euro)	Vrouw (euro)	Loonkloof man/ vrouw
p1 Land- en tuinbouw	18 300	20 200	16 600	1,22	19 300	15 900	1,22
p2 Visserij	22 800	22 400	18 200	1,23	22 900	17 100	1,34
P Primaire sector	18 500	20 300	16 600	1,23	19 500	15 900	1,23
s1 Winning van delfstoffen	39 600	39 800	34 000	1,17	40 500	34 800	1,16
s2 Vervaardiging van dranken, voeding en tabak	30 400	31 200	23 800	1,31	32 700	25 600	1,28
s3 Textielindustrie	25 100	25 300	22 700	1,12	27 800	21 200	1,31
s4 Vervaardiging van kleding en schoeisel, leer- en bontrijverheid	22 900	23 000	22 000	1,05	32 200	20 400	1,57
s5+s18 Overige industrie (incl. meubelindustrie)	24 900	25 100	22 400	1,12	25 700	22 500	1,15
s6 Houtindustrie	25 800	25 900	23 800	1,09	26 100	23 600	1,10
s7 Grafische industrie	33 400	33 700	29 400	1,14	35 600	28 600	1,24
s8 Chemische nijverheid	46 100	46 600	38 500	1,21	48 700	36 000	1,35
s9 Rubber- en kunststofnijverheid	33 000	33 200	30 000	1,11	34 500	28 100	1,23
s10 Vervaardiging van glas, bakstenen, cement en andere bouwmaterialen	31 400	31 500	28 600	1,10	31 800	27 800	1,15
s11 Metallurgie	39 800	40 000	34 900	1,14	40 100	35 900	1,12
s12 Vervaardiging van metaalproducten	29 200	29 300	25 500	1,15	29 600	25 900	1,14
s13 Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen	33 200	33 200	30 600	1,09	33 600	29 400	1,14
s14 Vervaardiging van elektrische machines en apparaten	33 400	33 700	29 100	1,16	35 000	28 300	1,24
s15 Vervaardiging van kantoorapparaten, computers, audio-, video- en telecomapparatuur	40 400	41 100	29 700	1,39	45 300	30 000	1,51
s16 Vervaardiging van medische apparatuur	31 600	32 100	26 500	1,21	34 300	25 500	1,35
s17 Vervaardiging van transportmiddelen	34 600	34 700	33 200	1,04	35 200	30 600	1,15
s19 Elektriciteit, gas en water	51 500	51 700	45 600	1,13	53 700	38 700	1,39
s20 Bouwnijverheid	27 300	27 300	24 800	1,10	27 400	26 100	1,05
S Secundaire sector	32 800	33 000	28 500	1,16	34 100	27 400	1,24
t1 Garagewezenen	29 000	29 400	23 400	1,26	29 600	26 200	1,13
t2 Groothandel en handelsbemiddeling	34 900	35 500	28 500	1,24	37 400	29 600	1,26
t3 Kleinhandel	23 200	24 600	20 500	1,20	26 900	21 200	1,27
t4 Verhuurdiensten	29 800	31 600	22 700	1,39	33 400	25 400	1,32
t5 Horeca	19 600	20 800	17 900	1,16	20 600	18 700	1,10
t6+t7 Vervoer en vervoersondersteuning	30 200	30 200	28 400	1,07	30 800	27 700	1,11
t8 Post en telecommunicatie	30 900	31 600	24 700	1,28	32 200	27 900	1,15
t9 Financiële diensten	44 600	45 900	36 900	1,24	52 000	35 700	1,46
t10 Informatica	40 900	41 100	37 500	1,10	43 000	34 800	1,24
t11+ t12+ t13 Advies en bijstand aan ondernemingen, selectie en terbeschikkingstelling van personeel en industriële reiniging	31 400	36 400	25 800	1,41	35 500	26 700	1,33
t14 Overige diensten aan personen	17 800	18 000	17 400	1,03	22 700	16 400	1,39
T Tertiaire sector	31 700	33 700	24 600	1,37	35 100	26 600	1,32
q1+q3 Openbaar bestuur en verplichte sociale verzekering	30 700	31 100	27 500	1,13	32 400	27 500	1,18
q2 Justitie, defensie en openbare veiligheid	35 000	34 800	37 100	0,94	37 100	33 800	1,10
q4 Onderwijs	32 500	33 400	29 800	1,12	35 900	30 500	1,17
q5+q6 Ziekenhuizen, overige gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	28 600	28 900	28 300	1,02	31 200	27 800	1,12
q7 Recreatie, cultuur en sport	28 800	30 000	24 200	1,24	30 100	26 700	1,12
q8 Speur- en ontwikkelingswerk	39 500	40 000	34 300	1,17	43 300	33 700	1,29
q9 Afvalwater- en afvalverzameling, straatreiniging	29 900	29 900	28 900	1,03	30 100	28 900	1,04
q10 Belangenverenigingen	32 100	33 800	27 000	1,25	34 800	29 100	1,20
Q Quartaire sector	30 800	31 600	28 600	1,10	33 400	28 900	1,16
Slecht gedefinieerde activiteiten	20 300	20 500	19 900	1,03	19 900	20 600	0,96
Totaal	31 700	32 800	26 900	1,22	34 300	27 600	1,24

Bron: RSZ LATG i.s.m. NIS (Bewerking Steunpunt WAV)

3 *Loonkloof naar arbeidsregime en sector*

Eerder in de tekst meldden we al dat wanneer de deeltijdse jobs worden omgerekend naar voltijdse prestaties er een beduidend loonverschil tussen een voltijdse en een deeltijdse job blijft bestaan. Een belangrijke verklaring vinden we in de verdeling van de deeltijdse jobs over de diverse activiteitensectoren. Net in de sector waar bijna de helft van alle deeltijdse banen wordt uitgeoefend, met name de quartaire sector, ligt het *gemiddelde loonniveau* aan de lage kant. Ter vergelijking, de best betalende hoofdsector, de secundaire sector, telt slechts 10% van alle deeltijdse jobs.

De loonkloof tussen een voltijdse en een deeltijdse job kan ook aanzienlijk variëren tussen de verschillende sectoren (tabel 18.2). In de quartaire sector is het verloningsverschil tussen voltijds en deeltijds het kleinst, maar zelfs daar verdient een werknemer in een voltijdse job 10% meer dan een deeltijds werkende loontrekkende. De sector *justitie, defensie en openbare veiligheid (q2)* valt in omgekeerde zin op: tegen de algemene tendens in ligt de verloning voor een deeltijdse job er hoger dan de verloning voor een voltijdse job. In de secundaire sector is de verhouding tussen het loon voor een voltijdse en een deeltijdse job met 1,16 eveneens kleiner dan gemiddeld.

De tertiaire sector kent het grootste verloningsverschil tussen deeltijds en voltijds: een voltijdse job brengt er 37% meer op dan een deeltijdse. Het loon voor een voltijdse job mag er dan wel hoger liggen dan gemiddeld over alle sectoren, een deeltijdse job wordt in de tertiaire sector lager betaald dan gemiddeld. Dit kan het gevolg zijn van de sterkere loonpolarisering in de dienstensector dan in de andere sectoren. Uit eerder onderzoek bleek immers dat de dienstensector enerzijds zeer hoogbetaalde en anderzijds zeer laagbetaalde jobs kent (Svensson, 1999). Bovendien worden top- en kaderfuncties zelden deeltijds uitgeoefend, terwijl lagere functies in de tertiaire sector (bijvoorbeeld verkoop) net heel vaak deeltijds voorkomen. Het verschil in verloning tussen een voltijdse en een deeltijdse job in de commerciële diensten kan dus deels voortvloeien uit het hiërarchisch niveau van de job. Voor een hoger kaderlid bijvoorbeeld kan het loon meer dan dubbel zo hoog liggen als voor een dienstverlenend personeelslid (NIS, 2003).

Opnieuw zien we grote verschillen tussen de diverse commerciële diensten. In de sector *overige diensten aan personen (t14)* is er nauwelijks verschil tussen de verloning van een voltijdse en een deeltijdse job. Maar de sectoren *advies en bijstand aan ondernemingen en selectie en terbeschikkingstelling van personeel (t11+t12+t13)* spannen de kroon: hier bedraagt het loonniveau van een voltijdse job meer dan 40% van dat van een deeltijdse job.

Kortom, er bestaat niet enkel een grote variatie in verloning tussen de verschillende activiteitensectoren, ook de loonkloof tussen een voltijdse en een deeltijdse job is lang niet in alle sectoren gelijk. De sectorale verschillen verklaren gedeeltelijk het *globale* verschil dat bestaat tussen de verloning van een voltijdse en een deeltijdse job. Vaak zijn het immers de sectoren met ofwel een laag loonniveau (quartaire sector) ofwel een diepe loonkloof tussen een voltijdse en een deeltijdse functie (tertiaire sector) waar heel wat deeltijds gewerkt wordt.

4 *Loonkloof naar geslacht en sector*

In de eerste paragraaf werd reeds aangehaald dat de hoogte van het loon ook verschilt naar geslacht. De verschillen in verloning tussen de activiteitensectoren, en met name de situatie in de quaire sector, spelen een belangrijke rol. Niet minder dan 40% van alle werkende vrouwen is in deze niet-commerciële dienstensector aan de slag. Het loonverschil tussen mannen en vrouwen is dan wel het kleinst in de quaire sector, maar het gemiddeld loon per voltijdsequivalent ligt in deze sector lager dan in de tertiaire en zeker dan in de secundaire sector, waar we slechts 15% van de werkende vrouwen terugvinden. Het feit dat *vrouwen vaak in minder goed betalende sectoren aan de slag* zijn, draagt vanzelfsprekend bij tot het globale loonverschil tussen jobs ingevuld door mannen en jobs ingevuld door vrouwen.

Sommige sectoren vertonen een opmerkelijk groot verschil in de verloning van mannen en vrouwen, in andere sectoren valt het met die loonkloof nog wel mee (tabel 18.2). In de quaire sector liggen de lonen van mannen en vrouwen het dichtst bij elkaar. Toch bedraagt het verschil tussen mannen en vrouwen in de niet-commerciële diensten nog steeds 16%. Enkel in de sector *afvalwater- en afvalverzameling en straatreiniging (q9)* ligt het loon voor mannen en vrouwen nagenoeg op dezelfde hoogte, maar het aandeel vrouwen is in deze sector vrij beperkt. Ook in *justitie, defensie en openbare veiligheid (q2)*, *ziekenhuizen, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (q5+q6)* en *recreatie, cultuur en sport (q7)* liggen de lonen van mannen en vrouwen dicht bij elkaar.

In de tertiaire sector is de loonverhouding het minst gunstig voor vrouwen: een job ingevuld door een man brengt er gemiddeld 32% meer op. In de *financiële dienstverlening (t9)* ligt het gemiddeld loon van een man maar liefst 46% hoger dan dat van een vrouw. Toch zijn er ook sectoren waar de lonen van mannen en vrouwen vrij dicht bij elkaar liggen: *horeca (t5)* en *vervoer en vervoersondersteuning (t6+t7)* zijn hier voorbeelden van.

In de secundaire sector ten slotte ligt het gemiddelde loon van een job ingevuld door een man een vierde hoger dan het loon van een job ingevuld door een vrouw. Dit kan onder meer verklaard worden doordat een belangrijk deel van de vrouwen die in de industrie werken, zich in sectoren bevindt waar de lonen relatief laag zijn (vb. de kledingnijverheid) en waar bovendien de lonen minder snel stijgen in functie van de anciënniteit dan in de andere sectoren (Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, 2000, p. 63). Daarnaast blijkt opnieuw dat de situatie sterk verschilt van sector tot sector. Zo ligt in de *kledingindustrie (s4)* en de *vervaardiging van kantoormachines e.d. (s15)* het loon voor een werknemer meer dan de helft hoger dan het loon voor een werkneemster. Nochtans is de kledingindustrie dé vrouwelijke sector bij uitstek: bijna vier vijfde van het personeel is een vrouw; het aandeel vrouwen ligt in geen enkele andere sector zo hoog. Uit onderzoek blijkt dat het effect van de man/vrouw-verdeling in de hiërarchische ladder in deze sector extra zwaar doorweegt. Meer dan 80% van de arbeid(st)ers in de kledingsector zijn vrouwen, in bijna de helft van de gevallen gaat het om stiksters (Verdonck, 2003). De weinige mannen in de sector vinden we met andere woorden vooral in de kader- en beheersfuncties terug. In de *bouw (s20)* en ook wel in de *houtindustrie (s6)* daarentegen liggen de lonen van mannen en vrouwen dicht bij elkaar, al zijn dat net twee sectoren waarin relatief weinig vrouwen aan de slag zijn.

5 *Besluit*

Anno 2001 verdient een Vlaamse werknemer in een gemiddelde voltijdsequivalente job zo'n 31 700 euro bruto op jaarbasis. Er bestaan echter belangrijke loonverschillen naargelang het arbeidsregime en het geslacht. Zo levert de gemiddelde job die uitgeoefend wordt door een voltijdse of mannelijke werknemer ruim 20% meer loon op dan de gemiddelde job voor een deeltijdse of vrouwelijke werknemer (uitgedrukt in voltijdse equivalenten). Heel wat factoren hebben een impact op deze loonverschillen, zoals onder meer het hiërarchisch niveau van de functie en de sector van tewerkstelling. De analyse naar sector staat centraal in dit hoofdstuk en geeft aan dat net in die sectoren waar er heel wat deeltijdse en vrouwelijke jobs gesitueerd zijn (quartaire sectoren), het gemiddeld loonniveau aan de lage kant ligt. Dat de sectorale spreiding slechts een beperkte verklaring biedt, blijkt echter uit het feit dat de loonkloven naar arbeidsregime en geslacht in zowat elke sector aanwezig zijn.

Cijferbijlage: www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2003, Jaarboek, Cijferbijlage.

Methodologie: www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2003, Jaarboek, Methodologie.

